

Aan: College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 11
1600 AA Enkhuizen

Datum: Enkhuizen 17-03-2023.
Onderwerp: Ongevraagd advies m.b.t. verbetering toezicht en controle WMO.

Bijlage: Lijst (hoofd-) aannemers WMO.

Geacht College,

Inleiding:

“Geld voor de zorg moet besteed worden aan zorg en aan niets anders.” aldus toenmalige minister Hugo de Jonge van Volksgezondheid over vergokken van zorggeld door de directie van zorgaanbieder Victoria.

Want lucratief is het zeker, zo getuigen ook schattingen van de omvang van zorgfraude. Volgens het European Healthcare Fraud & Corruption Network, waar ook de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) deel van uitmaakt, lekt zo'n 3 tot 10 % (!) van het jaarlijkse zorgbudget weg. Tussen de 2,5 en 8 miljard euro wordt uitgegeven aan niet-verleende zorg, en mag zo ieder jaar als verloren worden beschouwd. Onder de noemer zorgfraude valt echter een breed scala aan misbruikgevallen. Het gaat van de éénpitter met een pgb-bureau die steevast nét iets te veel declareert, tot de zorg-ceo die over de ruggen van tientallen werknemers en een veelvoud aan cliënten miljoenen afroemt. Een veelkoppig monster dat strekt van incidenteel en welwillend tot structureel en ronduit malafide(1) . Zo ook het actuele nieuws van gebruik valse diploma's in deze sector. Het zou dus van naïviteit getuigen dat misbruik van WMO-gelden in West-Friesland niet plaats vindt.

Huidige situatie:

Momenteel zijn in West-Friesland met 75 WMO-hoofdaannemers -lees zorgaanbieder- contracten afgesloten, zie bijlage, uit alle windstreken van Nederland. Deze hoofdaannemers maken veelal weer gebruik van onderaannemers. De gemeenten zijn niet op de hoogte van de onderaannemers. Hiervan ligt de verantwoordelijkheid bij de hoofdaannemer voor de geleverde kwaliteit van de ondersteuning. Bij een eventueel toezichtsonderzoek van de toezichthouder wordt wel gekeken naar de constructie. In de perspectiefplannen staat hoe de ondersteuning ingezet wordt. Dan is ook bekend welke onderaannemer gecontracteerd wordt door de hoofdaannemer. Echter, het wordt niet apart bijgehouden in systemen, omdat de hoofdaannemer verantwoordelijk is en betaald wordt. Hiervan is geen dashboard bij de gemeente. Op individueel niveau hebben de gemeentes wel zicht op de onderaannemers, maar in aantallen en grootte niet. Hiervan is geen lijst beschikbaar en deze kan ook niet gemaakt worden, blijkt uit navraag bij SED. Hiervoor zouden van alle cliënten alle perspectiefplannen apart bekeken en geregistreerd moeten worden. Als er signalen komen dat de ondersteuning kwalitatief te wensen overlaat, gaat de desbetreffende gemeente in contact met de

hoofdaannemer. Het gebeurt ook dat gecontracteerde aanbieders elkaar inhuren. Door vorenstaand rijst de vraag of toezicht en controle op hoofdaannemers en onderaannemers wel dekkend is, zowel “aan de poort”, als gaande de uitvoering. In een gesprek tussen Participatieraad Enkhuizen en toezichthouder WMO van onze regio, werd ons duidelijk dat toezicht en controle uitermate summier is.

WMO, jeugd en participatie-begroting Enkhuizen 2021 en 2022:

In genoemde jaren stond hiervoor resp. € 18.678.000,= en € 16.878.000,= in de begroting van Enkhuizen gepland. Stel dat: het in de inleiding genoemde onderzoek hierop van toepassing is, dat zou er in 2021 tussen € 560.340,= (3%) en € 1.867.800,= (10%) en in 2022 € 506.340,= en € 1.687.800,= (10%) “weggelekt” kunnen zijn aan niet-verleende zorg. Belastinggeld van ons allen en dat alleen in Enkhuizen. Vertrouwen is goed, maar een eenvoudige rekensom op basis van het onderzoek (3%-10%) in relatie tot de € 225.000.000,= (informatie brandbrief) WMO-budget voor geheel West-Friesland, geeft aan dat aanscherping en verbetering van toezicht en controle veel meer prioriteit moet krijgen.

Aanbevelingen:

Maar hoe dan wel? Daarvoor hoeft het wiel niet opnieuw te worden uitgevonden, maar kan eenvoudig gezocht worden naar best-practices. In Twente zijn nieuwe werkwijzen ontwikkeld om de kans op kwalitatief goede zorg voor inwoners te vergroten en malafide zorgaanbieders sneller en effectiever te weren(4) . Dat doen ze op basis van 3 thema's:

- Het vooraf screenen van zorgaanbieders;
- Het vergemakkelijken van het delen van informatie tussen partners onderling over malafide zorgaanbieders en misstanden in de zorg.
- Samenwerking tussen zorgaanbieders onderling en met andere partners, zoals gemeenten en zorgkantoren.

‘Terwijl zorgfraudeurs en -criminelen torenhoge winsten opstrijken zijn kwetsbare mensen het slachtoffer. Deze louter op geld beluste ondernemers moeten we, net als criminele netwerken, vroegtijdig de pas afsnijden’, aldus zorgwethouder Eugène van Mierlo, gemeente Almelo. De gemeente Almelo hield een proef, waarbij de wet Bibob(2) werd toegepast. De landelijke wet Bibob is een beproefd wapen om ondernemers te controleren. Deze methode wordt toegepast wanneer bepaalde ondernemers een vergunning aanvragen en er twijfels bestaan over hun bedoelingen op de zakelijke markt. Almelo controleert vooraf 'aan de poort'. De wet Bibob(2) is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument. Als bijvoorbeeld een vergunning wordt misbruikt, kan de bevoegde overheidsinstantie de aanvraag weigeren of de afgegeven vergunning intrekken. Daarbij werden zorgaanbieders, die een subsidie voor beschermd wonen aanvroegen, via een integriteitstoets vooraf doorgelicht. De proef was een dusdanig succes dat de Bibob-wet voortaan in het gehele sociale domein voor zorg en ondersteuning wordt ingezet.

Advies:

Bibop-controle aan de poort en bij signalen misbruik

- Zet de wet Bibob in binnen het Sociaal Domein voor het screenen van aanbieders. Niet alleen voor nieuwe aanbieders, maar ook voor bestaande aanbieders indien signalen van misbruik worden vernomen;
- Creëer een samenwerkingsverband tussen het team Toezichthouder WMO, Sociale rechercheurs en het Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC)(3) ;
- Zorg voor een optimaal werkend team Toezichthouder WMO, zowel in kwaliteit als bezetting.
- Betrek evaluaties van cliënten bij het besluit om door te gaan met bepaalde aanbieders.

Tenslotte:

Het verleden bepaalt het risico voor de toekomst. Met de wet Bibob kunnen malafide zorgondernemers nóg beter worden geweerd en daarmee worden de kwalitatief goede zorgaanbieders beter beschermd.

Met vriendelijke groet,
Namens de Participatieraad Enkhuizen,
Lydia van Marle-Reinstra
Sam Verbeek
Leden Participatieraad Enkhuizen

Bronnen:

(1) Argos VPRO 22 februari 2022, link:

<https://www.vpro.nl/argos/lees/onderwerpen/artikelen/2022/boeven-bijverdiensten-in-de-zorg-gemeenten-tandeloos.html>

(2) Wet BIBOP: <https://www.justis.nl/producten/wet-bibob/wat-is-de-wet-bibob>

(3) <https://www.riec.nl/>

(4) Informatie Adviesraad Almelo